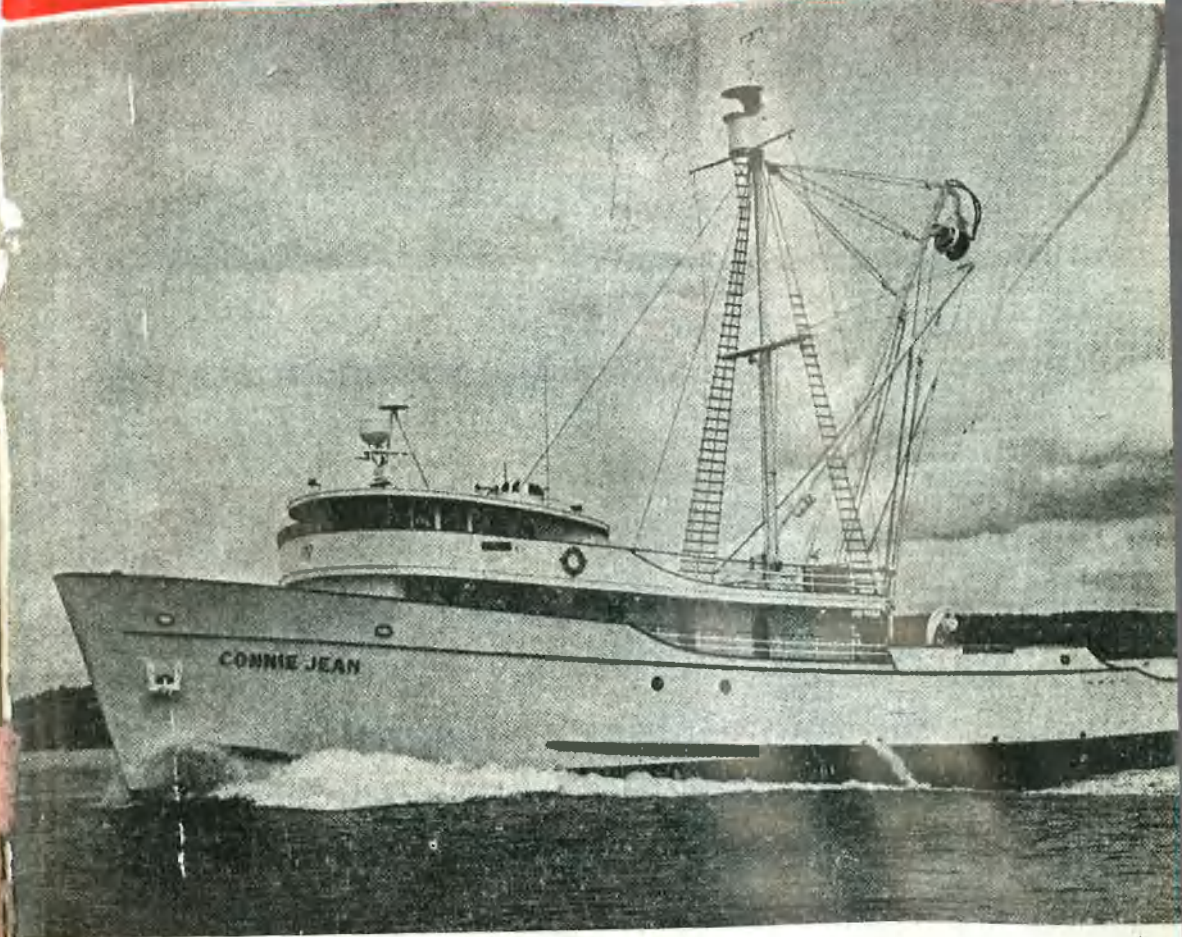

BALIK ve BALIKÇILIK

Kuruluşu : 1953

İÇİNDEKİLER

Karadensler Hakkında (Kısım I)	1	Doğu Karadenizdeki Hamsi Avı
Dünya Denizlerindeki Köpek Balık-		Faaliyetleri
ları (I)	9	Balık Unu Üretimi (Kısım II)
Balık Ekonomimiz	14	Dünya Balıkçılık Âlemi

CİLT: XV

MART - NİSAN 1967

ET ve BALIK KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
TARAFINDAN YAYINLANIR

BALIK ve BALIKÇILIK

Sahibi : ET VE BALIK KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu Sayıda yazı işlerini fiilen
idare eden

SUAVİ ATTILÂ
Abone Şartları :

Adres ve Müracaat Yeri

ET VE BALIK KURUMU
İSTANBUL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
BEŞİKTAŞ — İSTANBUL
Telefon : 47 39 30

YILLIK	15	LİRA
HARİCE	30	LİRA

İlan Ücretleri Müdürlükle
kararlandırılır.

Not : Basılmak üzere gönderilen yazılar, Heyetçe incelenir, uygun bulunanlar basılır.

Kapak Resmi: A.B.D. de kullanılan Orkinos gırgır teknelerinden biri
(Resim «Ocean Fisheries» dergisinin Temmuz 1966 sayısından alınmıştır).

Baskı tarihi: 28/4/1967

19 HAZİRAN 1967

Devlet Nashası

BALIK ve BALIKÇILIK

Kuruluşu : 1953

ET ve BALIK KURUMU TARAFINDAN HER AY YAYINLANIR

CİLT: XV

SAYI: 2

MART-NISAN 1967

KARİDESLER HAKKINDA (KISIM I)

M. İlham Artüz
Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsü
Deniz Araştırmaları Kısmı
Şefi

GİRİŞ:

Karidesler, kabuklu hayvanlar (Crustasea) dan, dekapodların önemli bir grubunu teşkil ederler. Bu hayvanların vücudu, baş - göğüs (sefalotoraks) ve karın (Abdomen) kısmı olmak üzere iki kısma ayrılır. Sefalotoraks'ı örten kavk (karapaks) nın ucunda sivri ve genellikle kenarları dişli bir çıkıntı (rostrum) yer alır ki, bu rostrum, genel olarak türlerin ayrılmasında rol oynar. Başta iki çift anten yer alır (Antenna ve antennula). Karın kısmı sefalotoraks'dan daha uzun ve daha kuvvetlidir; hayvanın yenebilen kısmını teşkil eder. Abdomenin ucunda yelpaze şeklindeki kuyruk yer alır. Göğüs kısmındaki ayaklar, avı tutmaya ve yürümeye yarım olacak şekilde (pereopodlar), abdomen kısmındakiler ise, kürek şeklinde yüzme ayaklarıdır. Yüzme ayakları (pleopodlar) dişilerde yavru bakımı ve yumurtaların saklanması yararlar. Bazı formalar yumurtaları abdomenin

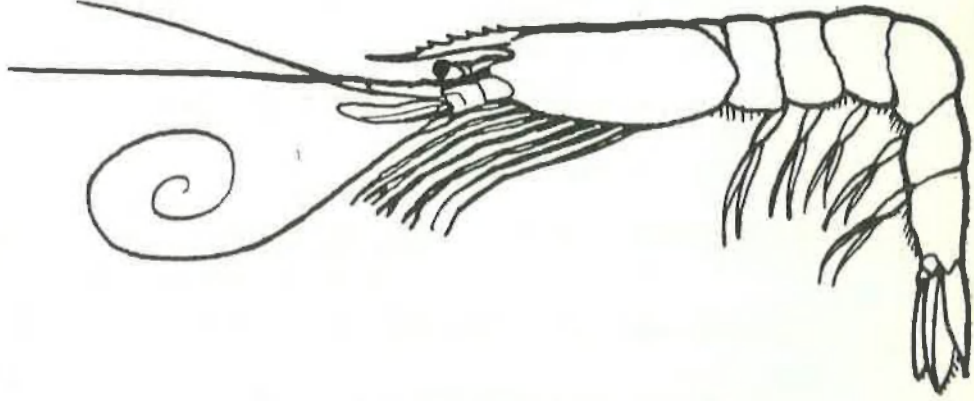
alt kısmında saklarlar. Diğer bazı formlar ise, serbest olarak suya bırakırlar.

Karidesler genellikle çok iyi yüzücü olmalarına rağmen, ekseriyetle zemin üzerinde yaşarlar. Ancak avlanmak üzere, zaman zaman, yükselirler. Tamamen pelajik hayata uymuş bazı karides türleri de vardır. Karidesler hemen sahilden başlayarak 600-800 m., hatta daha derin sulara kadar da yayılırlar.

Ekonomik bakımdan önemli olan türler, *Penaeidae*, *Pandalidae*, *Palaemonidae* ve *Crangonidae* familyalarına dahil bazı türlerdir.

Sularımızda rastlanan önemli türler:

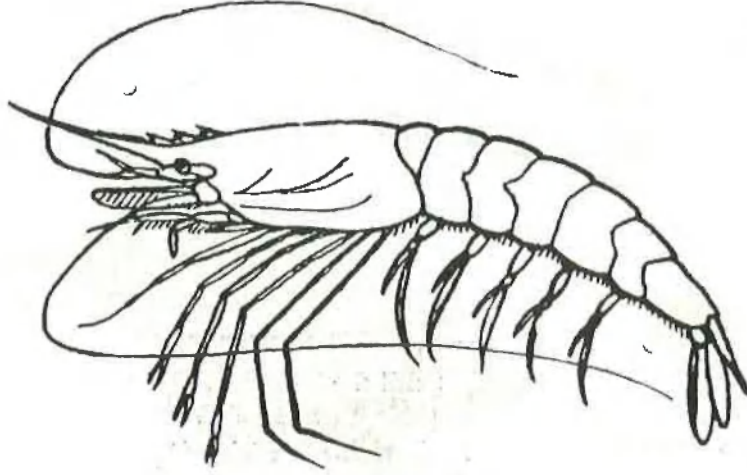
Türkiye sularında ekonomik bakımdan önem taşıyan çeşitli karides türleri yaşamaktadır. Bunlar maalesef, balıkthane kayıtlarında bir tek isim altında toplandıklarından, nisbî miktarları hakkında kesin bilgi mevcut değildir. Genellikle *Palaemonidae* familyasına ait türlere **Teke**, diğer türlere ise **Karides** denmektedir. Memleketimiz sularında rastlanan ve avlanabilen önemli karides türleri aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 1

Parapeneus longirostris: (Lucas) (Şekil 1)

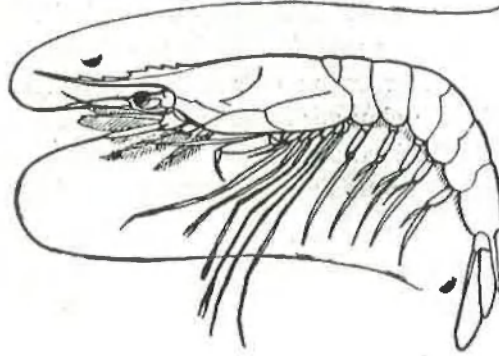
Marmara denizinde bol miktarda bulunan bu karides türü, özellikle Hora feneri, Şarköy, Marmara adaları, Karabiga arasında kalan düzlük saha ile Gemlik körfezi ve civarında yaygındır. İzmit körfezinde nadir olarak rastlanır. En fazla 80-100 m. derinlikteki sulara ve 14° - 14.5° C ısı şartlarında, çamur zemin üzerinde yaşarlar. Boyları 15 cm. yi bulursa da, 9-11 cm. arasında olan boylar ekseriyettedir. Bunların gerek biyolojik, gerekse yayılış sahaları ve av imkânları üzerinde, Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsünce 1965 den bu yana, geniş araştırma yapılmaktadır.

Şekil 2

Aristeus antennatus: (Risso) (Şekil 2)

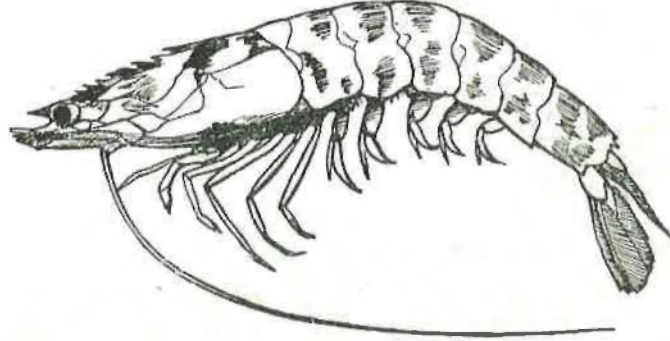
Bu karides türü de derin sularda yaşamakta olup, bu sebepten dolayı sularımızda avcılığı teessüs etmemiş bulunmaktadır. Boyu 15-20 cm. kadardır. Rengi pembeden, kırmızıya kadar değişir.

Şekil 3

Aristeomorpha foliacea: (Risso) (Şekil 3)

Akdenizin bu en büyük boy karidesi, 200 - 300 m. derinlikteki sularda çamur zeminde bütün yıl boyunca avlanmakta ise de; henüz sahillerimizde bu derinliklerde karides avlıyacak imkânlar gelişmemiş olduğundan mikdarı ve yayılış sahaları hakkında bilgimiz çok noksandır.

Şekil 4

Penaeus trisulcatus: (Leach.) (Şekil 4)

Genellikle sığ sularda ve en fazla 30-40 m. derinliklere kadar yaşayan bu karides türüne, dere ve nehir ağızları yakınındaki deniz dibi çayırlarında (Posedonia, Zostera vb.) rastlanır. Boyu 20 cm. ye kadar erişir.

Gündüzleri genel olarak kendisini kuma gömer ve yalnızca gözleri ve antenleri dışarıda kalır. Geceleri kumdan çıkarak avlanır, bu esnada fanyalı ağılara da takılır.

Yumurta adedi hayret edilecek derecede fazladır, irice bir dişide 800.000 adet yumurta bulunur. Yumurtlama mevsimi Mayıs'tan Kasım'a kadar devam ederse de, esas mevsim Haziran - Ağustos devresidir. Yumurtlama gece yapılır. Yurdumuz sularında İskenderundan başlayarak Çanakkale boğazına kadar olan sığ sularda bulunur. Finike, Antalya körfezi, Bodrum, İzmir körfezi ve ayrıca Marmara denizinde Tahirova körfezi ve Şarköy önlerinde avlanmaktadır. Avcılık Trawl, Fanyalı ağ, ve nadiren sepet ile yapılmaktadır.

Bilhassa İtalya, Güney Fransa, İspanya ve Portekizde revaçta olan bir su ürünüdür.

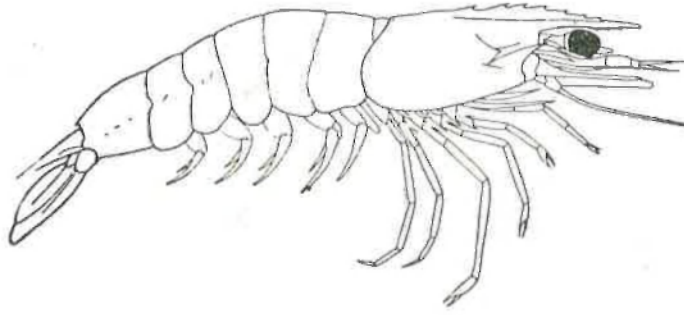
Penaeus japonicus: (Bate)

Yurdumuz sularında rastlanan bu en iri karides türü, Süveyş kanalı vasıtası ile Kızıldenizden Akdenize yayılmış ve yerleşmiş bir türdür. İskenderun bölgesinde büyük iktisadi önemi vardır. Gerek taze, gerekse dondurulmuş olarak yurt içine sevk edildiği gibi, ihracatı da bölge için önem taşımaktadır. Özellikle İskenderun körfezi ve Silifke sahillerine kadar uzanan düzlüklerde bol miktarda rastlanır. 25-50 m. arasındaki sığ sularda ve kum-çamur karışımı zemin üzerinde yaşar. Boyu 30 cm.

kadar olabilir. Rengi sarımtırak pembedir. Ölü fertlerde pembe renk kaybolur ve sarı renk hakim olur.

Penaeus semisulcatus: de Haan (Şekil 5)

Bu tür sularımızda İskenderun - Taşucu (Silifke) arasındaki sahalarda bulunmakta ve *P. japonicus* ile birlikte Trawl ağlarıyla avlanmaktadır. 30 cm. ye kadar olan boydaki fertlere rastlanırsa da ortalama boy 20-22 cm. arasındadır.

Şekil 5

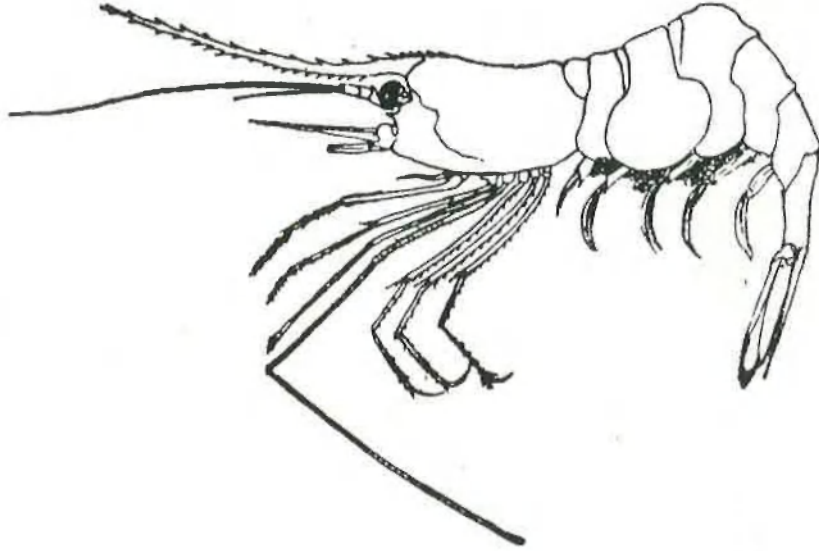
P. semisulcatus da sularımıza Süveyş kanalı aracılığı ile, İndo-pasifik bölgeden göçmüş ve yerleşmiştir. Çamur ve kumlu-çamur zemin üzerinde takriben 25-50 m. derinlikler arasında yayılmıştır.

Çok iri boy ve bol etli bir form olması sebebi ile ekonomik değeri büyüktür. Canlı fertlerde renk yeşilimsi-sarıdır. Abdomende belli belirsiz daha koyu renkte halkalar bulunabilir. Göz sapları, pleopodlar, uropodlar ve anten kaideleri pembemsi veya kırmızımtırak renktedirler. Pereiopodlar ve antenler sarı renkte ve kırmızı bandlar taşırlar.

Japonya ve Hindistanda büyük ekonomik önem taşır, dondurulmuş veya konserve edilmiş olarak ihracı mümkündür. İskenderundan dondurulmuş olarak ihraç edilmekte veya taze olarak (buzlanmış) iç piyasalara sevkedilmektedir.

Plesionika heterocarpus: (Costa) (Şekil 6)

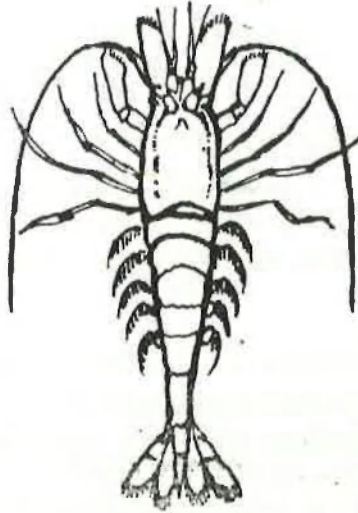
Özellikle Gemlik körfezi ve İmralı sığıllıklarında rastlanan bu türün boyu 7 cm. kadar olur. Nisbeten derin sularda daha bol olarak bulunur. Karides sepetleri ile avlanmaktadır. Bu türün aynı sularda bulunan *P. longirostris*'den farkı, rostrumunun çok uzun ve II. pereiopod'un da diğerlerinden çok daha uzun olmasındadır.

Şekil 6

Crangon crangon: (L) (Şekil 7)

10-50 m. derinlikteki çamurlu ve sazlık bölgelere yakın zemin üzerinde bazan bol miktarda rastlanır. Nehir ağızları veya lagünlerde, genel olarak tuzluluğun fazla olmadığı sularda bulunur. ‰/‰ 2 tuzluluk derecesine kadar tahammül edebilir. Bu sebepten dolayı Karadenizde de yay-

Şekil 7

gındır. Gündüzleri gözleri ve antenleri dışarıda kalacak şekilde kendisini yumuşak zemine gömer. Bu hayvanlarda renk değıştirme özelliğı bulunduğundan, az çok zemine uygun renk alır. Sırttarafı genellikle gri renkte ve karın tarafa göre daha koyudur. Üzerinde siyah, yeşil, sarı veya mavi lekeler vardır. Geceleri besin aramaya çıkar, küçük boy hayvanları ve balık yavrularını yiyerek geçinir. Yaz aylarında sığda, kışın ise nisbeten sıcak derin sularda bulunur.

Çok değerli bir su ürünü olmasına rağmen memleketimizde henüz bir önem taşımamaktadır. Kuzey Avrupada ise, yılda ortalama 50.000 ton elde edilmektedir. Boyu 8.5 cm. kadar olur, ancak dişilerin boyları 50 mm. veya daha az olduğundan insan gıdası olarak yalnız erkekler değer taşır.

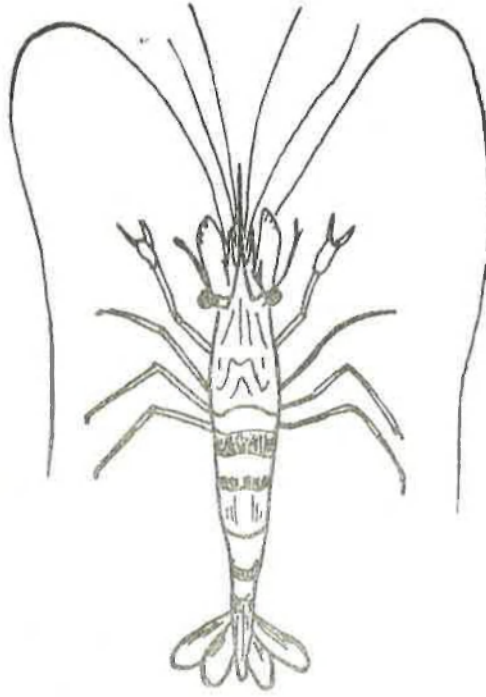
Avrupada av, 2 kısma ayrılarak değerlendirilmektedir:

1 — 50-70 mm. arasındakiler insan gıdası olarak ayrılırlar. Ayıklanmış bu iri Crangonlar taze haşlanmış veya konserve edilmiş olarak kullanılırlar. Her iki halde de, Crangonlar, gemide iken (canlı olarak) haşlanırlar ve sahile öyle getirilirler. Bunların gemide bozulmadan daha uzun bir zaman (2-3 gün) muhafazası için, haşlandıktan sonra tuzlanmaları mümkün ise de; sonradan kabukların ayrılması güçleştüğinden normal olarak yapılmaz ve karidesler aynı gün sahile getirilirler. 700 adet **Crangon** ortalama olarak 1 Kg. gelmektedir.

2 — 50 mm. den daha küçük boylar sahile çiğ olarak getirilirler ve sahilde buhar ile pişirildikten sonra fırında veya güneşte kurutularak kabukları ile birlikte un halinde öğütülürler. Bu un, tavuk veya balık yemi olarak kullanıldığı gibi, Granatguano adı altında gübre olarak kullanılır.

Palaemon serratus: (Penn.) (Şekil 8)

Sularımızda bol miktarda bulunan bu tür, Teke adı altında tanınır. Vücudu oldukça saydam ve sarımtırak renktedir. Üzerinde menekşe renginden kahverengine kadar değışen ince bandlar vardır. Ayaklarda bu bandlar daha ziyade mavi renktedirler. Özellikle tam sahilde kayalık ve yosunluklar arasında bulunur. Kış aylarında bir az derinlere çekilirler. Bunlar karakteristik bir şekilde geri geri ve bazan sırt üstü yüzerler. Derelere ve lagünlere girerler. Küfeler veya denize çökertilerek, ekmek ile yemlenmiş çuvallar ile avlanırlar. Meze olarak kullanıldıkları gibi, özellikle Levrek avında yem olarak kullanılırlar Akdeniz, Ege, Marmarada ve Boğaziğinde bol olarak bulunur.

Şekil 8

Palaeomon squilla: (L.)

Palamon serratus'a çok benzer Akdeniz, Ege, Marmaradan başka Karadenizde de çok yaygındır. Bacak ve antenlerin arası kahverengidir. Deniz dibi çayırları (*Zostera* vb.) arasında sahile yakın ve sığ olan sularda yaşar. Boyu ortalama 4-5 cm. kadardır. Dişiler 8 cm. kadar olabilirler. Limanlar, rıhtım döküntüleri vs. yerlerde bol olarak bulunur. Tamamen tatlı sulara geçebildiği gibi o/oo 35 tuzluluk derecesine kadar dayanabilir. Avcılığı ve kullanılışı yukardaki türün aynıdır.

(Devam edecek)

DÜNYA DENİZLERİNDEKİ KÖPEK BALIKLARI (Kısım I)

Yazan: Emekli Koramiral
Şeref Karapınar

Ön söz:

Köpek balıkları milyonlarca senedenberi nesilleri tükenmeden yaşayagelmiş dünyanın en eski yaratıklarındandır. İnsanlar, denizle ilgilendikleri ilk çağlardanberi denizin bütün nimetlerinden faydalanmak istemiş ve bu mücadele ve gayretleri esnasında karşılaştıkları tehlikeler arasında köpek balıklarının mevcudiyeti önemle yer almıştır. Bugün denizin sonsuz servet kaynaklarından faydalanmağa çalışan ve deniz avcılığını bir endüstri haline getiren muâsır medeni topluluklarda bile teknik imkânlar son derecede yüksek olmasına rağmen inci, mercan, sünger, sedef gibi kıymetli deniz mahsullerini avlayan, batık gemileri parçalamağa ve ya çıkarmağa çalışan, denizin dibinde petrol arayan dalgıç ve balık adamlarla, ticarî kıymeti yüksek olan deniz memelilerini, balık ve fıkırsız hayvanları avlayarak hayatlarını kazanan balıkçılar ve hattâ denizin insan sağlığına olan faydalarından istifade etmek isteyerek plajlarda veya açıkta denize girenler köpek balıklarının tehdidi karşısında devamlı olarak tedbir almak mecburiyetini hissetmektedirler. İnsanların karada yırtıcı hayvanlara karşı duyduğu korku hissi denizde köpek balıklarına karşı aynı kuvvetle kökleşmiştir. Filhakika birçok familya ve yüzlerce türden teşekkül eden köpek balıkları cinslerinin özelliğine göre keskin dişleri ile herşeye saldırarak parçalamaları, öldürücü zehirli dikenleriyle sokmaları, şiddetli elektrik şoku yapabilme kabiliyetleri, destere biçimi uzun kesici organlarıyla hücum etmeleri vesaire gibi çeşitli tehlikeler arz ederek insanları daima korkutmuşlardır.

Dünyanın bütün denizlerinde yaşayan ve hemen her sahil açığında hiç olmazsa birkaç familya mümessilinin yaşadığı bu hayvanlar hakkında şimdiye kadar uzun araştırmalar yapılmış ve yaşayan cinslerin bütün özellikleri ve fizyolojik vasıfları tesbit edilmiştir.

Bugüne kadar Türkçe neşriyatta bu konuda yayınlanan bütün yazıları okuduktan sonra köpek balıkları hakkında daha etraflı bilgi vermenin faideli olacağı kanaatine vararak uzun bir çalışma neticesinde bu yazıyı hazırladım. Okuyanların enteresan bulacaklarını ümit ederim.

Köpek balıklarının bünye yapısı :

Bugün nesilleri mevcut olan bütün köpek balıkları MESOZOİC devrin (Arzın takriben üç milyon sene evvelki ikinci zamanı) sonlarına doğru kaya tabakalarının ilk teşekkülünde meydana gelmiş deniz hayvanlarıdır. Bütün canlılar türlü istihâleler geçirdikleri halde köpek balıkları belirli bir istihale geçirmemiş, canavar ve mukavim vasıflarını muhafaza ederek cinslerini ve nesillerini bugüne kadar intikal ettirmişlerdir. Bugün 250 kadar cinsinin yaşamakta olduğu bilinen köpek balıkları kıkırdak iskeletleri, ufak beyinleri, kan durumları ve hazım sistemleriyle primitif hayvanlar grubuna dahil adedilmektedirler.

Birçok vasıflarıyla balığa benzeyen bu fıkralı hayvanlar grubuna ELASMOBRANCHII ilmi adı verilmiş olup SHARK denilen bütün tipik köpek balıklarıyla SKATE yahut RAY denilen bütün yassı köpek balıkları bu isim altında toplanmış bulunmaktadır. Bunlar, bazı mehazlarda PISCES yahut OSTEICHTHYES denilen kemikli balıkların bir alt sınıfı olarak mütalaa edilmekte isede esas vasıfları itibariyle hakiki balıklardan çok farklı olduklarından diğer bazı mehazlerde de CHONDRICHTHYES ilmi adı altında ayrı bir sınıf olarak klaslandırılmışlardır.

Köpek balıklarının hakiki balıklardan belli başlı farklarını teşkil eden özellikleri şunlardır:

Köpek balıklarında kafatasına bağlı fıkralar ve çene kemikleri vardır. Derilerinde pul yoktur. Fakat bütün vücut ve yüzgeçleri dişe benzeyen ve deri dişleri (dermal teeth) tâbir edilen gayet ufak kıkırdak nevinden kemiklerle örtülüdür. Bu deri dişleri yahut plakoid pullar, herneka-dar kemikli balıklardaki pulları hatırlatırsada onlarla aynı şey değildir. Kemikli balıklarda pulların menşei dermis olmasına mukabil köpek balıklarında dermis ve epidermidir.

Köpek balıklarının dişleri de esas itibariyle plakoid pulların yani deri dişlerinin aynı olup büyümüş, şekil değiştirmiş ve damak etine gömülmüştür. Ekseri kemikli balıklarda olduğu gibi çene kemiklerine bağlı değildir. Birçok köpek balıklarında esas diş sıraları aynı zamanda çıkmamakta ve tedricen çıkmaktadır. Çenenin alt kısmında bazan tek dişler görülür. Bu da bütün diş tertibi rastgele imiş gibi bir kanaat uyandırır. Çünkü yeni çıkan dişler daima muhtelif zaviyelerde büyürler. Dişler biçim ve büyüklük itibariyle çok değişik olup köpek balıklarının cinslerinin tefrikine hizmet eder.

Deriyi kaplayan ufak deri dişleri deriyi o kadar sert bir hale getirmiştir ki bazı büyük formların sırtına zıpkın dahi işlemediği vâkidir. Bu hayvanların yalnız karın tarafları yumuşak olur.

Köpek balıklarının kemikli balıklardan en büyük farkı, iskeletlerinin kıkırdak nevinden olmasıdır. Bu iskelet bazı kısımlarında kireçlenirse de hiç bir zaman kemik olarak teşekkül etmez. Sırtlarının orta kısmında teşekkül etmiş olan çift dorsâl yüzgeç boynuz dokulu şuaları havi olup iskeletle bir seri kıkırdak çubuk vasıtasıyla iltisak halindedir.

Balıklardaki hava kesesi (air bladder) köpek balıklarında yoktur. Bu yüzden mütemadiyen hareket halinde bulunurlar. Bununla beraber su sathında kendilerini bırakıp vücut sephiyeleriyle sâkin kalabilen cinsler vardır.

Köpek balıklarının en mühim özelliklerinden biri de balıklardaki bir çift galsama yerine vucütlerinin ön kısmında her iki yanında beş ilâ yedi yarık şeklinde galsamaları bulunmasıdır. Esas galsamaların önünde şırınga galsamaları vardır ki bunların dış deliklerine şırınga delikleri denir. Bu galsamalar bazı cinslerde göğüsdeki pektoral yüzgeçlerin üst kısmında bulunur. Köpek balıklarının galsamaları, galsama yarıklarının ön ve arka perdelerinden birbirine muvazi şeritler halinde bir çıkıntı teşkil etmekte olup birbirinden ince septum (hayvanlar ve nebatlarda vucüdün iç kısımlarında bulunan bölme duvarlar) la ayrılmıştır. Bu septumların iç nihayetleri kıkırdak kemerlerle desteklenmektedir. Bu kemerler gırtlığın (pharynx) etrafını kuşatmış olup vucüdün her iki yanında dörder dilime taksim edilmişlerdir. Galsama kemerlerinin başlıca unsurları üstte (Epi-branchialis) ve altta (Cerato-branchialis) olup bunlar gırtlığın daralmasıyla geriye giderek bir zaviye ihdâs ederler. Üstte bulunan epi-branchialis galsamaların gırtlakla irtibatını temin ettiğinden bunlara (Pharyngo-branchialis) de denilmektedir. Alttaki cerato-branchialis ise galsamanın alt kısmını teşkil ettiğinden bunlara da (hypo-branchialis) denilmektedir. Her iki unsur (basi-branchialis) adı verilen orta grupta irtibat halindedir.

Köpek balıklarındaki hazım sistemi, arka kısımda (helezonî valf) denilen bir ilâve ile tadile uğramıştır. Bu, dahili gışânın helezonî bir büküm teşkil ederek gıdayı mas etme sathını artırması maksadiyle meydana gelmiştir. Daha az primitiv bazı kemikli balıklarda da bu sisteme tesadüf edilmektedir.

PLEUROTREMİ ordosunun temsil ettiği (SELACHII) tipik köpek balıklarının ekserisi dokuma tezgâhlarında kullanılan iğ şeklindedir. Bunların büyüklerine (SHARK) ve ufaklarına (DOG FISH) denir. Burunları sivri, ağızları başın alt kısmını boydan boya kaplamakta olup hilâl şeklindedir. İri cüsseli olanların ağızları geniş olup gayet keskin ve kuvvetli birkaç sıra dişle mücehhezdir. Bu dişler üçgen şeklinde olup uçları sivri ve kenarları destere gibi tırtılıdır. Ağız kapandığı zaman bu dişler bir-

biri üzerine tamamiyle intibak ettiğinden kesme ve koparma kabiliyetleri fazladır. Meselâ CARCHARIAS cinsi büyük bir köpek balığı 300-400 kilo ağırlıkta bir orkinosu bir ısırışta iki parçaya bölebilmektedir. Ağızlarının altta olması dolayısıyla sathıta yüzen bir insanı yakalamak için köpek balıkları vücutlarını çevirmek mecburiyetinde kalırlar. Fakat bu hareket onların normal avlanma tarzı değildir.

Bazı büyük pelajik köpek balıklarında dişler çok ufak olur, ve bunlar umumiyetle planktonlarla ve ufak organizmalarla beslenirler.

Tipik köpek balıklarında yüzgeçler umumiyetle sivridir. Göğüs kanatları serbestçe aşağıya sarkıktır. Kuyruk ucu umumiyetle yukarı doğru çevrik olup üstte ve altta iki yüzgeçle nihayet bulur. Üst kuyruk kanadı daima alt kanada nazaran daha büyük olur. (Heterocercal) Çok süratli ve çevik hareket eden pelajik köpek balıklarında kuyruk ucu kuvvetle yukarıya dönük olur. Bunlarda üst kanat alt kanattan daha da büyük olur. Bu cins köpek balıkları umumiyetle sıcak denizlerde satha yakın yüzerler.

Köpek balıklarının renkleri nevilerine göre değişik olur. Birçok balıklarda göze çarpan yeşil, koyu sarı ve gümüşî renk köpek balıklarında görülmez. Umumiyetle sırt rengi, grimsi, mavimsi veya bazan sarımtıraktır. Hepsinin karın tarafları beyaza yakın, kirli açık renkte olur.

Köpek balıklarının gözleri vücuda nisbetle ufak ve boz renktedir. Bazılarında cam göbeği renginde ve parlak olur.

Köpek balıklarının teneffüs bakımından da farklı metodları vardır. Bunlar suyu gırtlığın açılıp kapanma hareketiyle ağızlarından alır ve galsama yarıklarından dışarıya atarlar.

HYPOTREMİ ordosunun temsil ettiği vatoz cinsi yassı köpek balıkları dip formlarıdır. Bunlara SKATE veya RAY adı verilmektedir. Bu hayvanlar birçok bakımdan tipik köpek balıklarından farklıdır. Bir defa çok bati hareket ederler. Vücutları ve kafaları yassılaştırmıştır. Galsama yarıkları vücudun ilersinde ve karın tarafında bulunur. Burunları kısadır ve boydan boya uzanan ağızlarıyla başın alt tarafında yer almıştır. Vücudun ileri kısmında galsama yarıkları üzerinde başın her iki yanında hasıl olmuş ve vücudun yarısından fazlasını kaplamış olan çok büyük göğüs (pektoral) yüzgeçleri ile tefrik edilirler. Bunlarda yüzgeçler yuvanlık ve kuyruk ucu daha az dönüktür. Kuyruğun üst ve alt kanatları takriben müsavi büyüklükte olur.

Yassı köpek balıkları içinde şekilleri değişik olan birçok formlar vardır. Bunların bazıları kalın ve küt kafalı olur. Bazılarında kafa çok yassılaştırmıştır. Bazılarında ise yılanbalığı biçimindedir. Birçoklarının kamçı gibi ince ve uzun kuyrukları vardır. Vücut renkleri umumiyetle yaşadık-

ları dip rengine intibak edersede ekserisinde benekli, çizgili veya mermer gibi damarlı olmak üzere lekeli olur. Dişler umumiyetle ufak ve sivri olur. Fakat ayrıca kesici, paralayıcı ve ezici dişleri vardır. Köpek balıklarının birçoklarında gözlerin arka kısmında birer ufak nefes deliği (spiracle) mevcut olup bu delikler gırtlakla (pharynx) iltisaklıdır. Kanalları helezonidir. Dip formlarında spiracle büyük ve fırlak olur.

Köpek balıklarında umumiyetle göz kapağı mevcuttur. Ve hatta bazılarında ikinci gözkapığı vardır.

Kafatası içindeki beyinleri ufak olmasına rağmen başlarında bir çok organları mevcuttur. Su içindeki seri hareketleri ve bilhassa beyaz renkli cisimlerin en ufak hareketlerini derhal görürler. Bazı ilim adamları köpek balıklarının iyi görmediklerini iddia ederlerse de bu iddia henüz tevsik edilmemiştir. Oldukça uzak mesafeden su içindeki ihtizazları veya satıhtaki su sıçramalarını his ederler. Koku alma hassaları hakkında müsbet bir bilgi mevcut olmamakla beraber bilhassa kan kokusunu bir kaç yüz metre mesafeden duydukları kabul edilmektedir. Netekim balina avcıları bundan çok şikâyetcidirler. Avlanan balinaları yerini belli etmek üzere birer marka şamandırasıyla açık denizde bırakmaları ve fabrika gemisinin bunları birer birer toplamaları mutad iken kan kokusuna üşüyen köpek balıklarının balınayı parçalamaları ve yiyip bitirmeleri yüzünden ekseriya av gemileri yakaladıkları balınayı yedeğe almak mecburiyetinde kalmakta ve köpek balıklarına yedirmemek için devamlı mücadele etmektedirler.

Köpek balıklarının ne kadar yaşadıkları hakkında henüz kati bir tesbit yapılamamıştır.

Köpek balıklarının boy itibariyle çok fazla neveleri görülür. Bazı derin deniz formlarının bir kaç pus uzunlukta olmasına mukabil dünyanın en büyük balığı olan WHALE SHARK, 40-60 kadem boyunda ve 26000 libre ağırlıkta olabilmektedir. Bu dev yaratık muazzam vücuduna nisbetle çok hantal ve sakin tabiatlıdır. Büyük düz kafası, ve siyah zemin üzerine dar beyaz şeritler veya beyaz lekeler ihtiva eden rengi ile kolayca tefrik edilebilmektedir.

(Devam edecek)

BALIKÇILIK EKONOMİMİZ

Fehmi Ersan
Kimyager

Denizler ve iç sularımızdan lâıyık şekilde faydalanamadığımız gerçeği, son yılların ekonomik atmosferinde iyice hissedilmeye başlanmış bulunmaktadır. Memleket için ihtiyaçlardan başka, Dünya açlıkla savaş kampanyasında hükümetimize de düşecek vecibelerin yerine getirilebilmesi ancak su ürünleri teşkilâtının tesisi ile mümkün görülmektedir. Bu amaçla B.M. Meclisinde son şeklini almak üzere bulunan su ürünleri kanunun getireceği yenilik ve imkânların geniş mikyasta ekonomik faydalar sağlamasını candan dileriz.

Şüphesiz, Dünyanın her yerinde cârî olan bir gerçeği burada hatırlamak yerinde olur. Her alanda olduğu gibi, özellikle bu sahada da Devlet sektörü, büyük istihşallerde özel sektör gibi muvaffak olamamaktadır.

Ancak, bir çok teknik problem ve meşekkatleri olan balıkçılığın aktivite si de, devlet vasıtası ile yapılacak krediler ve diğer yardım ve kontroller sayesinde arttırılabilmektedir. Bunun en olumlu misâli Peru'da görülebilir. İkinci Dünya savaşından önce, yalnız Guano kuşlarına yem olarak tüketilen hamsi bu gün Peru'nun yegâne velinimeti olmuştur. Bu başarı ise özel teşebbüs sayesinde tahakkuk ettirilmiştir. Kısa zamanda alınan bu parlak sonuç için Devlet de özel sektör ile el ele gayret göstermiştir.

Bugün dünyanın hemen her ülkesinde devletlerce tatbik edilen bu fonksiyonun ana hatlarından bahsetmek faydalı olacaktır. Ancak bundan önce, üzerinde önemle tartışılacak diğer bir hususa temas etmek yerinde olur. Türk genel ekonomisine yararlı etkiler temin edebilmek için balıkçılık geliştirme hareketine hangi yönden başlanmalıdır? Bunun için denizler ve iç sular balıkçılığı ayrı iki kısım teşkil eder. Buralarda tabiat ve hayat şartları ayrı karakterdedir. Elde edilmek istenilen büyük istihşaller için de aynı şey düşünülebilir. Özellikle, bu gibi teşebbüslerde stoklar baş faktör teşkil eder. Bugün için ise bu yönde yapılmış esaslı etüd ve istatistiklerden yoksun bulunuyoruz. Elde edilecek ürünün değerlendirilmesi şekli de ekonomi için hayati önem taşıyan bir konudur.

Diğer yandan, genel ekonomimizin bugün içinde bulunduğu atmosfer düşünülürse, gerek memleket yiyecek maddeleri fiyatlarındaki yükselme-

ler ve gerekse ihrac seviyesinde görülen yetersizlik, memleketimiz hayvancılığının geniş çapta geliştirilmesi ihtiyacını duyurmaktadır. Bu da dünyanın her yerinde olduğu gibi bizde de balık unu sanayiinin ele alınması ile mümkün görülmektedir. Aşağıdaki rakamlar bu gerçeği belirtecek değerdedir. Dünyanın en ileri sanayi merkezleri olan memleketlerde balık unu istihsal ve tüketimindeki yüksek miktarlara karşılık geleneksel bir ziraat memleketi olan yurdumuzda bu tüketim seviyesi sadece 3-5 yüz tondan ibaret bulunmaktadır.

Memleketler	Balık Unu	
	(İthal) ton	(İstihsal) ton
Belçika	57.000	5.000
B. Britanya	276.800	72.400
B. Amerika	220.000	398.000
B. Almanya	331.000	78.400
Danimarka	56.500	88.100
Hollanda	172.900	5.800
Japonya	485.000	321.300

Nüfusca birer küçük ülke olup sanayide en ileri seviyeye ulaşan memleketler, hayvancılık ve sanayiindeki ideal gelişmeye balık unu istihsal ve ithalleri ile ulaşabilmişlerdir. Her türlü sanayi kolunun en modern safhada bulunduğu Japonya'da yumurta ve tavuk en ucuz meta halindedir.

Bugün Türkiye'de beslenen 80 milyon baş kadar hayvan ise modern yem rejiminden yoksundur. Çok zaman açlıkla karşı karşıya gelerek bir çok telefata verilmektedir. Bu duruma göre, balıkçılık geliştirme hareketlerine verilecek yönde bu hususun dikkate alınması ekonomimiz için hayatiyet derecesinde önem taşımaktadır. Bu amaç için de iç sular balıkçılığımız ümit verici kaynaklar teşkil edecek nitelikte bulunmaktadır. Teknik üretim, avlanma, ve diğer tatbikat ile kontrollerin çok daha kolay olduğu göllerde istihsallerin temini de denizlerdeki kadar meşakkatli değildir.

Karadeniz hamsiciliğinde yapılacak rasyonel teşebbüslerin istihsal-lerde görülecek geniş etkisi, balık unu sanayiinde önemli başarılar temin edebilir. Bundan başka Karadeniz istavritleri ile yenmesi mutad olmıyan dip balıkları da sözü edilen sanayi için önemli ham maddeleri teşkil etmektedir.

Bunun yanında, konserve ve diğer preperatlar imâllerinin de ele alınması yurdumuz protein ihtiyacının karşılanmasında ferahlık verecektir.

Daha detaylı ve geniş birer konu olan bu hususlara kısaca değindikten sonra, yeni kurulması beklenen Devlet Su İşleri Teşkilâtının fonksiyonları üzerinde durmak yerinde olacaktır.

Ötedenberi, bazı çevrelerde Devletin balıkçılık alanındaki faaliyetinin tekneler, filolar teşkili ile balık av ve ticareti yapılmasından ibaret olacağı kanısı bulunmaktadır. Oysaki hür dünya balıkçılık âleminde buna misal gösterilemez. Özellikle, ilkel haldeki balıkçılıktan kısa süre içinde yüksek seviyeye ulaşmış bir çok memlekette balıkçılık hareketleri, özel teşebbüsün gayret ve başarısı ile en ekonomik hadlere erişmiş bulunmaktadır. Bu rejimde devletlerin yaptığı teşvik ve yardımların ana hatları sıralanırsa, en başta modern balıkçılık eğitimi gelir. Buna paralel olarak de kredi yardım teşkilâtı kurularak öngörülen prensipler içinde yürütülmesi, başarı için hayatî önem taşımaktadır.

Bunlardan başka, tekne inşaatında her türlü kolaylıklarla, liman - barınak yerlerinin ıslahı, balık stokları üzerinde ilmi araştırmalar yapılması ve elde edilecek ürünün değerlendirilmesi, pazarlama ve nakliyat işlerinde kolaylıklar, soğuk depo ihtiyaçlarının düzenlenmesi ve özellikle taban fiyat tesisi gibi hususlar ancak devlet teşkilâtının yapacağı müdahale ve aracılıklarla mümkün olmaktadır.

Yukarda kısaca bahsedilen hususların tatbikat ve kontrolları için bugün her memleketin devlet bünyesinde bir balıkçılık idarî teşkilâtı bulunmaktadır. Almanya, Amerika, Norveç gibi bazı ülkelere de deniz balıkçılığı ayrı bir bakanlığa, iç sular balıkçılığı da İç İşleri Bakanlığına bağlanmıştır.

Memleketimizde, devletin balıkçılık alanında yapacağı faaliyet ve yeniliklerde balıkçılık eğitimi özel bir nitelik göstermektedir. Ötedenberi muteber bir sanat sayılmıyan balıkçılık, ancak babadan görme, çekirdekten yetiştirme bir hal takip edegelmiştir. Bu alanda atılacak yeni adımların ise bugünkü atmosfere elverişli olması lâzımdır. Bunun için, işe önce kurslar teşkili suretile başlanmalıdır. Bu amaç için Birleşmiş Milletler teşkilâtından da öğretici ve malzeme yardımı temin edilebilecektir. Uygun olacak süreler içinde yapılacak bu eğitim ile halen faal olan balıkçıya en yararlı bilgi verilecek sonuçları da kısa zamanda temin edilebilecektir. Böylelikle, bir taraftan istihsal seviyesi yükselirken bir yanda da balıkçılığı bir meslek haline getirmek için ilk olarak orta okul seviyesinde eğitim merkezi tesisine doğru gidilmesi, amaca en uygun görülmektedir. Bunun aksine olarak, ilk ağızda açılacak balıkçılık meslek okulları yukarda izah edilen faydaları sağlayamayacak ve mezunların da iş temin edemeyecektir.

Yurdumuz balıkçılığı için hayatî önemde etkileri görülecek olan dev-

let fonksiyonlarından bir diğeri de kredi temin eden kurullar olacaktır. Balıkçıya ödünç para sağlayacak bu teşkilâtın bünyeleri, diğerk ülkelerde çeşitli tiptedir. Genel olarak ise, gelişmiş memleketlerde yalnız «müsta-cel» hallerde devlet direkt olarak kredi vermekte, uzun vadeli finansman-larda ise bu işler başka ellere bırakılmaktadır.

Bir çok ülkede edinilen tecrübeler, bu gibi kredilerin temin, tatbik ve kontrol etme hizmetlerinin kooperatifler kanalı ile yapılmasının en olumlu sonuçlar verdiğini göstermektedir. Ancak bahis konusu kurulların sağlam bünyede olmaları şarttır. Devlet balıkçılık idarelerinin fonksiyonu ise, ön görülmüş olan ana prensiplerin dâimi takipçisi olmaktır.

Balıkçılık kooperatifleri hizmetinin ana hatları ise, araç ve gereç satın alınması, pazarlama ve diğerk balıkçılık hareketlerinin yürütülmesi, ürünün değerlendirilmesi, kredili yardımların tesbit ve tatbikatı olarak özetlenebilir. Özellikle araç ve gereçlerin modernize edilmesi ayrı bir sek-siyon tarafından yapılır. Bu arada, her türlü balıkçılık hareketinin ger-çeğe uygun bir halde tesbit edilmesi ve bunların kıymetlendirilerek is-tatistikler tutulması da bugün bir çok milletlerin üzerinde önemle durduğu bir husustur. Özellikle Birleşmiş Milletler teşkilâtından alınacak çeşitli yardımlar için istatistikî bilgiler istenmektedir. Şüphesiz bu değerlerin gerçeklere tamamen uyması şart bulunmaktadır. Milletlerarası yardım-laşma fonundan faydalanmak için ayrıca, öngörülecek işlerin detaylı plân ve gerekçeleri de hazırlanıp ilgili teşkilâta tevdiî şartlar arasındadır.

Devletin balıkçılık alanına yapacağı malî yardımlar ise, hibeler ile bazı halde faizsiz veya çok düşük fâizli olan ödünç vermeler şeklindedir. Hibe hâlindeki yardımlar daha çok tabii âfetlerin getirdiği zararların kar-sılanmasında veya çok âcil olarak alınması gereken tedbirler için yapıl-maktadır.

Malî yardım şekilleri ve tatbikatı ile kontrolleri ayrı bir bahis teşkil eder.

DOĞU KARADENİZDEKİ HAMSİ AVI FAALİYETLERİ

**Yazan: EBK İstanbul Şube Müdürlüğü
Sefer Lideri
Tarık Yalınğün**

Doğu Karadenizde kış sezonu başında havaların çok güzel gitmiş olması ve rüzgârların çok uzun bir müddet kible ve keşişlemeden esmesi, suların sıcaklığını uzun bir müddet muhafaza edebilmesi esasen mevsim itibariyle dağınık ve ızgara şeklinde gezen hamsi sürülerinin kara sularımızdan uzaklaşmasına sebebiyet vermiş ve kış ayları başlarında da havaların tedricen soğumaya başlamaması ve kara sularımıza karşı istikâmetlerden serinletici ve zaman zaman sert rüzgârların esmemesi sonucu hamsi sürülerinin sahilerimizdeki kuyulara (longozlara) zamanında girmesine mani olmuş ve dolayısıyla Kasım, Aralık ve Ocak aylarında av faaliyetleri diğer yıllara nazaran verimsiz geçmiştir.

Ancak, batıdan gelen soğuk dalgası neticesinde âni olarak bölgede ısının düşmesi ve şiddetli kar yağışı, Ünye-Fatsa civarındaki kuyulara in-ce ile karışık iri hamsiler girmiş ve havanın müsaadesi nisbetinde av vermeye başlamıştır. Müteakkip günlerde Perşembe ve Giresun dolaylarında hamsinin av vermemesi, o mntıkadaki yegâne liman olan Vona ile Ünye arasındaki mesafenin uzaklığı da istihsali azaltan âmillerden biri olmuştur. Bu arada Fatsada yapılmasına başlandığını duyduğum balıkçı barınağının da bir an evvel hizmete konması zarureti gerektiren istihsal bakımından ve gerekse can ve mal emniyeti bakımından üzerinde önemle durulması gereken bir husus olduğunu burada belirtmek yerinde olacağı kamınsındayım. 30.11.1967 günü havanın açması ve rüzgârların lodosdan esmesi üzerine bütün o havaledeki av motorları Ünye açıklarında akşam vakti avlanmaya başlamış ve havanın iki saat sonra karayele dönmesi ve hafif kar yağmaya başlaması üzerine takımların çoğu av mahalline yakın olarak havanın düzelmesini beklemek ve tekrar av yapabilmek ümidi ile Fatsa koyunun içersine kaçmışlarsa da rüzgârın yıldız karayelden çok şiddetli fırtına şeklinde esmesi sonucu o mahalde barınmayacaklarını anlamışlar Vona limanına sığınmak üzere müthiş tipi, deniz ve fırtına olduğu halde bilzarur yola koyulmuşlar ve bu olay maalesef takımların çoğunun kancabaş kayıtlarının parçalanması, iki nakliye motorunun batması ile 8 balıkçının boğulması ile sonuçlanmıştır.

Bu hazin olaydan Rize-Sinop arasında balıkçı barınaklarının az ve kışın devam edegelen hamsi avcılığında kullanılan av ve nakliye teknelerinin de böyle uzun mesafelerde kifayetsiz olduğu anlaşılabacaktır. Bunun yanı sıra bu tekneleri kullananların balıkçılık bilgileri yanında deniz bilgisine ve mevzuatından yoksun bulundukları çoğunun ellerinde kaptan, makinist ve gemici ehliyetleri bulunmadığı rivayet edilmekte ve bazı teknelerde 15-18 yaşlarında balıkçı personel kullanıldığını bizzat görmüş olmakla mahalli liman idarelerinin bu takımları lâyiki veçhile kontrol etmediği şüphesi uyanmaktadır.

Balıkçılığımızın kalkınması ve millî servetin korunması bakımından her bölgenin özel şartlarına göre tekne inşa edilmesi ve resmî sektörece tesbit ve mürakabesi faydalı olacaktır. Esasen, hususî sektöre ait av motorlarında son zamanlarda kendi imkân ve bilgileri içinde teknik balıkçılığa doğru modernleşme çabası fazlalaşmış ve Doğu Karadenizde yakın zamana kadar en iptidaî pamuk ağ ve teknelerle yapılan hamsi avcılığının bu yıl Echo Sounder'lerle donatılmış (bazı teknelere iki adet konmuştur.) İstanbul tipi gırgır tekneleri ve naylon ağlarla yapıldığını görmek ileri Türk Balıkçılığı hamlelerinin müjdecisi olarak kabul edilmiştir.

— o o o —

BALIK UNU ÜRETİMİ (Kısım II)

Çeviren: Haydar SÖZER

İzlanda

Mecmu fabrikaların kapasitesi günlük 15.000 ton olan İzlanda'da balık unu üretimi, 1911 yılında ilk olarak ringa işleme fabrikalarının inşası ile başlamıştır. 1945 - 1960 yılları hariç olmak üzere, üretim daima yükselme göstermek suretiyle, her yıl değişiklik göstermiştir. 1945-1960 yıllarında balık sürülerinin muhaceretinde zorlu değişmeler ve ringa balıklarının hareketlerinde tahavvüller Kuzey ve Güney kısmında başarısızlığın sebepleri meyanındadır.

1960 yılından itibaren yükseliş devam etmiş ve balık unu endüstrisi diğer balık endüstri kollarına nisbetle daha sür'atli ilerleme oranı göstermiştir.

İzlanda balık mamullerinin ihracat değerinin takriben üçte birini balık yağı ve balık unu ihracatı teşkil etmektedir. Ringa ve som filetosunun

artıkları ve bazı diğer balık cinsleri balık unu fabrikalarının esas ana maddelerini teşkil etmektedir. Balık ununun % 95 den fazlası bütün olarak ringa balığından imâl edilmekte ve geri kalan kısmı ise, insan gıdası olarak kullanılan diğer balık artıklarından elde edilmektedir.

1960 yılını takip eden senelerde balık unu ve yağ üretimi her yıla nisbetle üç misline balığ olmuştur. Bilhassa artış balık ununda görülmektedir.

Redüksiyon fabrikalarında işlenen Ringa balığının kalitesi ile ilgili olarak avlanan balığın avlama mevsiminde balık yağ muhteviyatının yüksek bulunması bakımından İzlanda talihli bir memleket durumundadır. Netice olarak balık yağ randımanı balık unu istihsaline nisbetle yüksektir. İzlanda'da halen 44 ringa redüksiyon fabrikası mevcut olup, bunların mecmu kapasitesi 15.000 ton ham madde veya 24 saatte üç bin ton undur. Bunlardan 28 i Kuzey ve Doğu sahillerinde ve 16 sı ise Güney ve Batı sahillerinde bulunmaktadır. Bunların üretim kapasiteleri, her bölgede fabrika adeti ile orantılıdır.

Bunlara ilâveten 16 ufak çapta fabrika da balık artıkları gibi yağlı olmayan ham maddeleri işleyecek şekilde techiz edilmiştir.

İzlanda'da Devlet memleketin en büyük redüksiyon fabrikasının 8 ine sahip bulunmakta ve işletmeciliğini yapmaktadır. Diğerleri hususî sektöre ve fabrikaların bulunduğu kentlere ait bulunmaktadır.

Ufak teferruat hariç, bütün ringa işleyen fabrikalarda standart istihsal metodlarından istifade edilmektedir. Esas olarak, endirekt pişirme kazanları, çift şaftlı presler ve müteaddit tepkili evaporatörler kullanılır. Doğrudan doğruya kurutan cihazlar bütün fabrikalarda bulunmakta ve umumiyetle en modern makinelerden istifade edilmektedir.

İzlanda mahallinde baş hayvan beslenmesinde kullanılan 4000-5000 ton hariç, ürettiği bütün unu ihraç etmektedir. Yağların hepsi ise rafine edilmeden ihraç edilir. Son yıllarda İngiltere balık unu istihsalinin % 40 mı almakta ve İzlanda'nın en mühim piyasasını teşkil etmektedir. Diğer mühim ithalâtçı memleketler ise Batı Almanya, Danimarka, Finlandiya, İrlanda, Belçika, Hollanda, Fransa, İsveç, Doğu Almanya ve Çekoslovakya'dır. Ringa yağının ihraç edildiği esas piyasa ise İngiltere, Danimarka, Hollanda, Batı Almanya, Norveç, İsveç, Fransa ve Kanada'dır.

İhracatçı memleketler balık ununu münhasıran hayvan gıdası olarak kullanmaktadır. Diğer taraftan alman yağlar, işlenip margarin ve yemek yağı imâlinde istifade edilir.

İzlanda ringa balığı çok iyi bir gıda olup, her sene büyük miktarda tuzlanır, dondurulur ve taze olarak satılmaktadır. 1960 yılında avlanan

ortalama 90.000 ton avlanan miktarın % 20 sini teşkil edip, gıda olarak kullanılır ve geri kalan kısmı ise un ve yağ imâlinde kullanılır.

Batı Almanya

Batı Almanya'da balık unu, hem sahil fabrikalarında, hemde uzak denizlerde avlanan fabrika gemilerinde istihsal edilmektedir. Halen Batı Almanya'da çalışan on adet büyük balık unu fabrikası mevcuttur.

Bu fabrikalarda 1965 yılında 54.255 metrik ton, 1964 yılında 59.499 metrik ton ve 1963 yılında ise 60.797 metrik ton un istihsal edilmiştir.

Alman açık deniz balık avcılığında istifade edilen balık unu işleme gemisi 71 adettir. Fabrika gemilerinde 1965 de 18.394 metrik ton balık unu üretilmiştir (1964 de 13.443 ton, 1963 de 12.202 ton).

Almanya'da balık unu istihsalindeki düşüşü, Alman balık ticaretinde son yıllarda meydana gelen bünyesel değişikliklere atfetmek mümkündür. Bir çok memleketlerin sahil avlama sahalarının genişletilmesi neticesi, Alman normal avlama sahalarından mühim bir kısmının kaybına sebep olmuş ve balıkçılık için uzak denizlere açılmak mecburiyeti hâsıl olmuştur. Bu durum, avlanan balığın gemide işlenmesine meydan veren ve imkân sağlayan fabrika teknelerinin kullanılmasını intaç ettirmiştir. Netice olarak sahil fabrikalarında işlenecek ham maddelerin miktarında azalma olmuştur.

Zaman geçtikçe, Alman açık deniz avcılığının bir kısmını teşkil eden taze morina avcılığında azalma görülmüş ve Almanya'nın balık ihtiyacının başta İskandinavya olmak üzere diğer memleketlerden ithalâtla karşılanması mecburiyeti hasıl olmuştur. İthalât şu şekilde hülâsa edilebilir: Temizlenmiş, hazır vaziyette taze ringa miktarında artış ve bunun neticesi olarak fabrikalara sağlanan ham madde balık artık nisbetinde azalmadır. Aynı gelişme balık yağı istihsali için de varittir. İstihsal 1963 de 18.947 tondan 1964 yılında 17.805 tona ve 1965 yılında ise 15.930 tona düşmüştür. Fabrika gemilerine ait rakkamlardaki yükselme ise aynı seneler için 385 ton, 539 ton ve 662 tondur.

Almanya'da balık unundan istifade seneden seneye artış göstermektedir. Balık unu memleket dahilinde az istihsal edilmekle beraber ithalâtı çok artmıştır.

1959 yılında ithalât ancak 150.645 ton iken, 1963 yılında 295.328 ton, 1964 de 391.978 ton ve 1965 de ise 406.136 tona baliğ olmuştur. Diğer taraftan balık yağı ithalât seviyesi de, balık unu ithalât seviyesi ile paralel olmuştur: 1959 da 65.105 ton, 1964 de 65.743 ton ve 1965 de 70.241 ton.

Balık unu istihsalinde bundan sonraki gelişmenin ne şekilde olacağı hususunda tahminde bulunmak mümkün görülmemektedir. Şayet domuz

ve kümes hayvanı beslenmesi geliştirilse bile, balık unu istihsalinde artış olacağı şüphelidir.

Halen Almanya'da yürürlükte bulunan bir kanun (Standart Karışık Yem Tablosu), standart karışık gıdalarda asgarî hayvan protein muhteviyatını ortaya koymaktadır. 1965 yılının sonuna doğru bir uzmanlar heyeti, muhtelif gıda maddelerinin bazı cinsleri için asgarî hayvan protein muhteviyatında azalma lehinde bulundukları hususunda bir raporu Alman hükûmetine arzetmişlerdir. Balık unu, gıda maddeleri standartlarının karşılamaşa bile, Komisyonun tavsiye ettiği nisbette protein muhteviyatı bulunduğu takdirde, bundan böyle Almanya için müteber olacaktır.

Bazı muayyen hallerde, bu asgarî nisbet % 20-30 indirildiği gibi, bazı istisnai hallerde % 50 ye kadar inebilir. Bu azalmada munzam faktör 1965 balık unu fiyatında meydana gelen fiat artışı olmuştur.

Fransa

Fransa'da balık unu üretimi, bu sahada işleyen fabrikaların toplam kapasitelerinin umumiyetle, sadece nısfı kadardır. Muhtemel 160.000 tona karşılık 80.000 metrik ton ham madde.

Sağlanan ham maddenin gayrikâfi olması sebebiyle, Boulogne ve Douarnenez'de olmak üzere iki fabrika mecburi olarak kapanmıştır. Mamûl Maddenin satışında müşkülât yoktur. Talep daima eldeki mevcudu geçmektedir. İthalât daima fazla miktarda yapılmaktadır. Bu düzensizliğin islahı için Deniz Mahsülleri Millî İşletmeciler Sendikası, bu yazıda hülâsa edilen bir plân geliştirmiştir. Mevcut techizatın modern hale getirilmesini ve istihsalde bir artışı öngörmekle beraber, bu plân esasından ham maddede artışı ve tedarikâtın devamlı olarak yapılmasını istihdaf etmektedir.

Fabrikalar Manş sahillerinde ve Atlantik balıkçı limanlarında bulunmakla beraber, bazı ufak çapta mahallî istihsal tesisleri Akdeniz sahillerinde kurulmuştur. Atlantik sahilinde bir iki ehemmiyetsiz tesis olup, bunlar balık unundan az miktarda gübre imâl etmektedir. Bundan başka memleket dahilinde 17 fabrika vardır. İkiser tanesi Boulogne, Douarnenez, Le Guilvinec, Lorient ve St. Jean-de Luz ve birer tanesi Dieppe, Fécamp, Cherbourg, Concarneau, Nantes Sables-d'Olonne ve La Rochelle'de bulunmaktadır.

Boulogne'deki fabrika istisna edilirse, diğerlerinin hepsinde mevsimlere göre tedarikatta istikrarsızlık sebebiyle noksan ham madde işlenmektedir. Bütün sene zarfında personelin faaliyette bulunması için başka tedbirlere tevessül edilmekte veya fabrikanın işlemesini teminen ham maddede ithalâtına baş vurulmaktadır. Bütünü ile balığın veya sakatatının işlenebilmesi için fabrikaların makinelerinin değiştirilebilecek cinsden ol-

ması ve yüksek kalitede balık unu üretecek standartta bulunması icap etmektedir.

Bu basit bir mesele değildir. Fabrikaların işleyeceği ham madde çok karışıktır. Ham madde kemikleri, başları ve artıkları yâni balığın hazırlanışındaki bütün artıkları ihtiva etmektedir. Binnetice protein değeri düşük olmaktadır, bu sebepten de balık ununun değeri düşmektedir. İnsan gıdası olarak kullanılmayıp reddedilen bütün halinde bir balıktan elde edilen balık unundan protein nisbeti hiç bir surette ithal edilen balık unundaki protein değerinden yüksek değildir.

Boulogne'deki fabrikanın müsait bir durumda bulunmasının sebebi, hemen hemen daimi olarak, trawla balık veya ringa (gerek taze gerekse ringa imalâtlarında kullanılan fabrikalardan) sağlanmasıdır. Bu şekilde muntazam olarak yüksek evsafa balık unu ve yağı istihsalî mümkün olabilmektedir. Diğer limanlardaki fabrikalara mevsime göre, ringa, ton, sardalya, uskumru olmak üzere çok karışık cins balıklar temin edilmektedir. Cinslerin bu şekilde değişik olması çok farklı işleme usullerinin tatbikine meydan verdiğinden tatmin edici ve mütecanis mamulün elde edilmesine imkân vermemektedir. Yine Manş'taki limanlar ham maddelerini mahallen temin etmekte, bununla beraber Atlantikteki fabrikalara giden balıkların çoğu daha da uzak av sahalarından, ekseriya balık unu merkezlerinden uzak olan ve bir nakliye problemini icap ettiren balık konserve fabrikalarından gelmektedir.

Balık ununa ilâveten fabrikalar sıvı yağ ve katı yağ istihsal etmektedir. Katı yağların bir kısmı endüstride kullanılan köpürmeğe mani maddelerin (bilhassa distilasyon ameliyelerinde), otolizatların, thymineleik asitin (gerek insan gıdası gerekse hayvan yemi hazırlanmasında) ve gübrelere imalâtında kullanılmaktadır.

Ham maddeye ödenen fiat piyasa durumuna ve kaliteye göre değişmektedir. İki santimden on santim arasından değişiklik göstermektedir. (Fiat beher kilodadır). Bu fiatlar limanlarda cari olup, bunlara nakil masrafları da ilâve edildiğinde, Norveç, Peru ve İngiltere'deki fiatlarla kıyaslandığında Fransa için gayri müsait bir durum ortaya çıkmaktadır.

Senelik olarak elde edilen 80.000 tondan takriben 30.000 tonu Boulogne'den elde edilmektedir. Bunlar ham madde olup bundan elde edilen nihai mamûl 1964 de 16.000 ton balık unu idi. Diğer taraftan ithal edilen miktar ise 90.000 tondur. Şayet ham madde tedarikatı şumullü bir şekilde artırılırsa, Fransa'nın endüstrisinin geleceği emniyet altına alınmış olacaktır.

Ham maddenin gayri kâfi nisbette tedarik edilmesi, yıllık randımanlar üzerinde tesirini göstermektedir. 1960 yılında 22 fabrika varken, bugünkü mevcut 17 ye düşmüştür. Kapatılanların bazıları, esasından fena

şekilde techiz edilmisti. Elan işletilmekte bulunan bazı fabrikalar gübreler veya otolizatlar gibi hususî mamûller istihsal etmektedir.

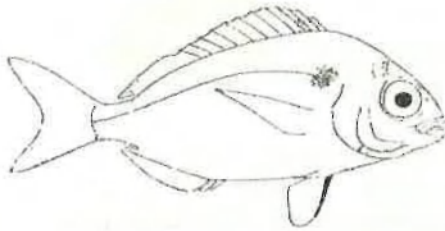
Boulogne'de bir kaç fabrika bir kooperatif teşkil etmiş ve evvelce Lorient ve St Jean-de-Luz'de ayrı olarak faaliyette bulunan iki fabrika da birleşmiştir. Ham maddede siklet artışına sebep olan su muhtevasında nisbetin fazla oluşu % 80 e kadar olmak üzere nakliyat masraflarının artışına meydan verdiğinden, hiç olmazsa bir fabrikanın ana limanlardan birinde olması tercih edilmektedir.

Fransız müstahsilleri, bilhassa Peru menbalarından olmak üzere şiddetli fiat rekabeti ile karşı karşıya gelmiştir. Tam mânâsiyle makineleşme tatbik edilmekle beraber bu rekabet ağır basmıştır. Diğer taraftan otolizatlar gibi yeni mahsûller de ehemmiyet kazanmıştır. Bu mamulün elde edilmesi için, bazı cins balıkların ancak bazı kısımlarından istifade edilmektedir. Elde edilen mamul; hayvan gıdası olarak kullanılacak maddeler için bir ilâve maddesi olarak kıymetlenebilir.

Bundan sonra ne olacak? Önümüzdeki beş sene zarfında aşağıda bildirilen husuların tatbik sahasına konulabileceği makul görülebilir:

1. Endüstri dâhında; her limanda yalnız bir fabrika sağlayacak şekilde tesislerin birleştirilmesi ve temerküz ettirilmesi.
2. Tesislerin otomotizasyonu ve mekanizasyonu hususunda daha fazla durulması.
3. İşletmecilere daha iyi yükleme imkânları vermek için limanlarda daha fazla tesisler.
4. Daha az fabrika ile nakliye masrafları daha az olacak. Bu da ham maddeye daha yüksek fiat verilmesini sağlayacak.
5. İnsan gıdası olarak kullanılmak üzere daha kaliteli mamullerin elde edilmesi üzerinde durmak.
6. Nüfusun beslenmesi; büyüyen bir problem teşkil eden gelişmemiş memleketler arasında piyasa aranması. Bu hususta; yüksek evsafli ham maddenin talebinin artmasına ve işleninceye kadar frigorifik olarak muhafazasına meydan verecektir.

(Devamı var)

Dünya Balıkçılık Alemi

İÇ HABERLER

★ Et ve Balık Kurumunun 1966-67 av tatbikat programı uyarınca, Doğu Karadeniz bölgesinde hamsi avı faaliyetinde bulunmak üzere, bu bölgeye gönderilmiş olan Kuruma ait 45 tonluk av gemisi «Sazan» hamsi tezahürünün başladığı Şubat 1967 başından Mart 1967 sonuna kadar toplam 240 ton hamsi tutmuştur. Bu balıklardan büyük bir kısmı balıkyağı ve unu üretiminde kullanılmak üzere, Kurumun Trabzon'daki Balıkyağı - Unu Fabrikasına teslim edilmiş ve mütebaki kısmı dahilî piyasada kıymetlendirilmiştir.

★ Et ve Balık Kurumunda çalışan Japon Balıkçılık Uzmanı Mr. T. Ishiro'nun tavsiyeleri uyarınca, Japonya'dan Kurum tarafından ithal edilmiş olan naylon karides trawl ağının, av faaliyetleri bakımından sularımıza ve avlama şartlarımıza uygunluğunun tesbiti amacıyla, Ticaret Bakanlığından alınan özel çalışma müsaadesi üzerine, Marmara denizinde 18-19 Şubat 1967 günleri denemesi yapılmıştır.

Ağın ithal edildiği Nippon Gyomo Sengu Kaisha Ltd. firmasının eksperı Mr. Shirakawa memleketimize gelerek ağın çalışmalarını izlemek üzere bu deneme seferine bizzat iştirak etmiştir.

★ Et ve Balık Kurumu sularımızda mevcut midyelerin ticarî yönden kıymetlendirilmesi konusunu ele almış bulunmaktadır. Bu maksatla bu ürünün ticarî durumunu tesbit etmek üzere, Kurumun İstanbul'daki Şube Müdürlüğü Gıda Teknoloji Laboratuvarında et verimliliğinin hesaplanması için gerekli çalışmalara başlanılmıştır.

★ Et ve Balık Kurumuna ait frigorifik nakliye gemileri, Ocak 1967 - Mart 1967 dönemi içinde alman toplam navlun değeri 178.915 Türk lirası olan 887.9 ton çeşitli gıda maddeleri taşımışlardır. Bu maddelerden 230.7 tonu memleketimiz limanları arasında, 657.2 tonu yabancı limanlar arasında taşınmıştır.

Taşınan gıda maddelerinden 36.7 tonu et, 194.0 tonu memleketimizdeki Tusloğ Teşkilâtına ait çeşitli gıda maddeleri, 357.2 tonu peynir ve 300.0 tonu patatestir.

Bahis konusu patates, Kuruma ait Kar gemisi tarafından Belfast'-

tan Palmaya nakledilmiştir. Ayrıca, bu gemi, Tunus'dan Fransız limanlarına enginar taşımak üzere Tunus'da bir firmaya Mart 1967 ayında Time Charter olarak bir ay müddetle kiralanmıştır.

★ Et ve Balık Kurumu, balık yağı ve unu fabrikasyonunda ham madde olarak kullanılmak üzere, Ocak 1967 - Mart 1967 dönemi içinde Trabzon Balıkyağı-Unu Fabrikası için 14.2 ton yunus, 2577.7 ton hamsi (167.2 tonu Kurum gemileri üretimidir) ve Zeytinburnu Et Kombinası için 21.2 ton balık alımında bulunmuş; Trabzon Fabrikasında 2.1 ton yunus ile 366.8 ton hamsi unu, 3.2 ton yunus ile 151.6 ton hamsi yağı üretmiş ve adı geçen fabrika imalatı 2.5 ton Yunus ile 293.0 ton hamsi unu ve 1.0 yunus ile 10.0 ton hamsi yağı satmıştır. Aynı dönemde Zeytinburnu Et Kombinasında 10.9 ton balık unu üretiminde bulunmuş ve 11.3 ton satmıştır.

★ Et ve Balık Kurumu 1967 yılı birinci üç aylık dönem içinde Yugoslavyaya 140.0 ton dondurulmuş torik balığı ihraç etmiş ve iç piyasada 120.0 ton dondurulmuş torik ile 0.6 ton dondurulmuş palamut satmıştır.

DIŞ HABERLER

Güney Kore

★ Amerika Birleşik Devletlerinin Seoul Elçiliğine göre, Güney Kore hâlen Atlas Okyanusunda en mühim orkinos balıkçı gemi filosunu işletmektedir. Filhakika, Güney Kore bu bölgeye hükûmete ait toplam 1100 gros registered tonluk kırkdört gemi göndermiştir. Gemiler Liberia'nın Monrovia ve Siera Leone'nin Freetown limanlarında üslenmektedir. Tutulan orkinos balıkları önemli bir Amerikan konserve teşebbüsüne satılmaktadır. 1968 senesinde, toplam 2000 gros registered tonajda altı ilâ onbir başka gemi, Güney Kore'nin Atlantikteki filosunu büyütecektir. Hâlen hizmette bulunan ve teslim edilecek olan gemiler Hükûmete aittir. Bu gemilerin yapımı bir Fransız - İtalyan konsorsiyumunun verdiği kredi ile finanse edilmiştir. Hükûmete ait gemilerden gayri, hususi gemi sahipleri tarafından Atlantikte beş ilâ yedi orkinos balıkçı gemisi işletilmektedir.

Diğer taraftan, toplam 200 gros registered tonluk üç orkinos balıkçı gemisi Hint Okyanusunda işletilmekte ve kırkaltı gemi de Amerikan konservecilerinin hesabına Samoa adaları açıklarında balık avlamaktadır.

«La Pêche Maritime» den

Hindistan

★ Av mahsulleri ihracatını üç misli arttırmayı ve 1.341 milyon Türk

liralık bir yatırımı öngören beş yıllık kalkınma plânı çerçevesinde, Hint makamları hâlen 1 milyon ton olan su ürünleri üretimini 1970 - 71 de 1.530.000 tona çıkarabileceklerini ümit etmektedirler. Bu hedefe erişmek için, iki yüz trol balıkçı teknesi ve sekiz bin kadar motorlu kayık inşa edilecek veya tamamlanacak, balıkçı limanları büyütülecek ve bir taşıma ve frigorifik depolama şebekesi yaratılacaktır.

«La Pêche Maritime» den

İngiltere

★ İngiltere'de neşredilen «World Fishing» adlı ünlü uluslararası aylık balıkçılık dergisinin himayesinde yapılan 1967 Dünya Balıkçılık sergisi 1 Haziran 1967 günü Londra'ya National Hall Olympia'da Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı Genel Müdürü Dr. B. R. Sen tarafından resmî olarak açılacaktır.

Sergiyi açmak üzere, Teşkilât merkezinin bulunduğu Roma'dan özel surette gidecek olan Dr. Sen'e balıkçılık sahasında yardımcısı Mr. Roy Jackson eşlik edecektir.

Tüccar balıkçıların faaliyet takviminde en önemli bir hâdise teşkil edecek olan mezkûr sergide, balık tekneleri dizaynında en son teknolojik gelişmeler, balıkçılık gereçleri, ağlar, güverte makinaları, deniz elektronikleri, balık bulma cihazları, soğutma tertibatı, buz yapma ve işleme tesisatı ve balıkçılık hizmetleri gösterilecektir.

Bu yılın bir yeniliği de Olympia Balıkçılık Rıhtımıdır. Bu rıhtımda kıçtan ağ döküp toplayan balıkçı gemileri, birden fazla gayeli tekneler ve yeni balıkçı katameranı arz edilecektir.

7 Haziran 1967 tarihine kadar devam edecek olan Sergi ile bağlantılı olarak, Olympia'da, 2 ve 3 Haziran günleri, İngiltere'de ilk defa olmak üzere, kabuklular ile ilgili bir toplantı yapılacaktır.

Uluslararası mahiyeti haiz olan bu Sergiye başta İngiltere olmak üzere 14 memlekete mensup firma ve teşekküller katılacak ve 92 memleketin balıkçılık toplulukları tarafından ziyaret edilecektir.

Yugoslavya

★ Crvena Zvezda tezgâhları, Yugoslavya balıkçı filosuna tahsis edilen bir seri geminin üçüncüsü olan bir orkinos balıkçı gemisinin inşasını tamamlamıştır. 47 metre boyunda olan ve 1570 beygirlik bir motorla techiz edilen bu tekne Atlantikte on ay kadar sürecektir bir sefer sonunda 2300 ton dondurulmuş orkinos tutabilecektir. Sözü edilen filonun teşkili tamamlandığı vakit, Yugoslavya'nın orkinos üretimi yılda 7000 tona ulaşacak ve binnetice ithalat takriben % 40 tahdid edilebilecektir.

«La Pêche Maritime» den

Yunanistan

★ Yunanistan Sınâî Kalkınma Bankası Yönetim Kurulunun Okyanus ürünlerinin üretiminin taşınmasının ve pazarlanmasının örgütlenmesi için yeni bir sosyetenin kurulmasına dair verdiği karardan sonra, Sanayi Bakanlığı, halihazırda okyanus balıkçılığı yapan gemi sahiplerinin sosyeteye iştirak etmeleri şartıyla ve hisse senetlerinin ekseriyeti Yunanistan Sınâî Kalkınma Bankasına ait olmak üzere, bu sosyetenin kurulmasını tasvip eden bir notu neşretmiştir.

Yeni sosyete ezcümle okyanus balıkçılığını ve ürünlerinin Yunanistan ve yabancı memleketlere dağıtımını örgütleyecek ve geliştirecektir. Banka bu yönde halihazır okyanus balıkçı gemi sahipleri ile yâni bunların hizmette bulunan, inşa edilmekte olan veya sipariş edilen dondurma tertibatlı gemileriyle işbirliği yapacaktır. Yeni sosyete hâlen hizmette bulunan gemilerin avlayacakları mahsülleri satın alacaktır.

Sosyetenin anaparası 576.000 Türk lirası olarak tesbit edilmiştir. Sınâî Kalkınma Bankası hisse senetlerinin % 51 ine sahip olacak ve % 49 u 1965 ve 1966 senelerinde dondurulmuş balık istihsalinin % 70 ine sahip olmuş müteaddit okyanus balıkçı gemi sahipleri arasında taksim edilecektir.

En az üç ve en çok beş senelik bir süre içinde, yeni sosyeteye iştirak edecek gemi sahipleri, iştirakleri nisbetinde, Sınâî Kalkınma Bankasına ait % 51 hisse senetlerinden en çok % 20 sini satın alabileceklerdir. Geri kalan hisse senetlerinden % 25 i beş senenin hitamında Sınâî Kalkınma Bankası tarafından, tercihan sosyetenin kuruluşuna iştirak etmiş olacak gemi sahiplerine verilecektir.

«La Pêche Maritime»den:

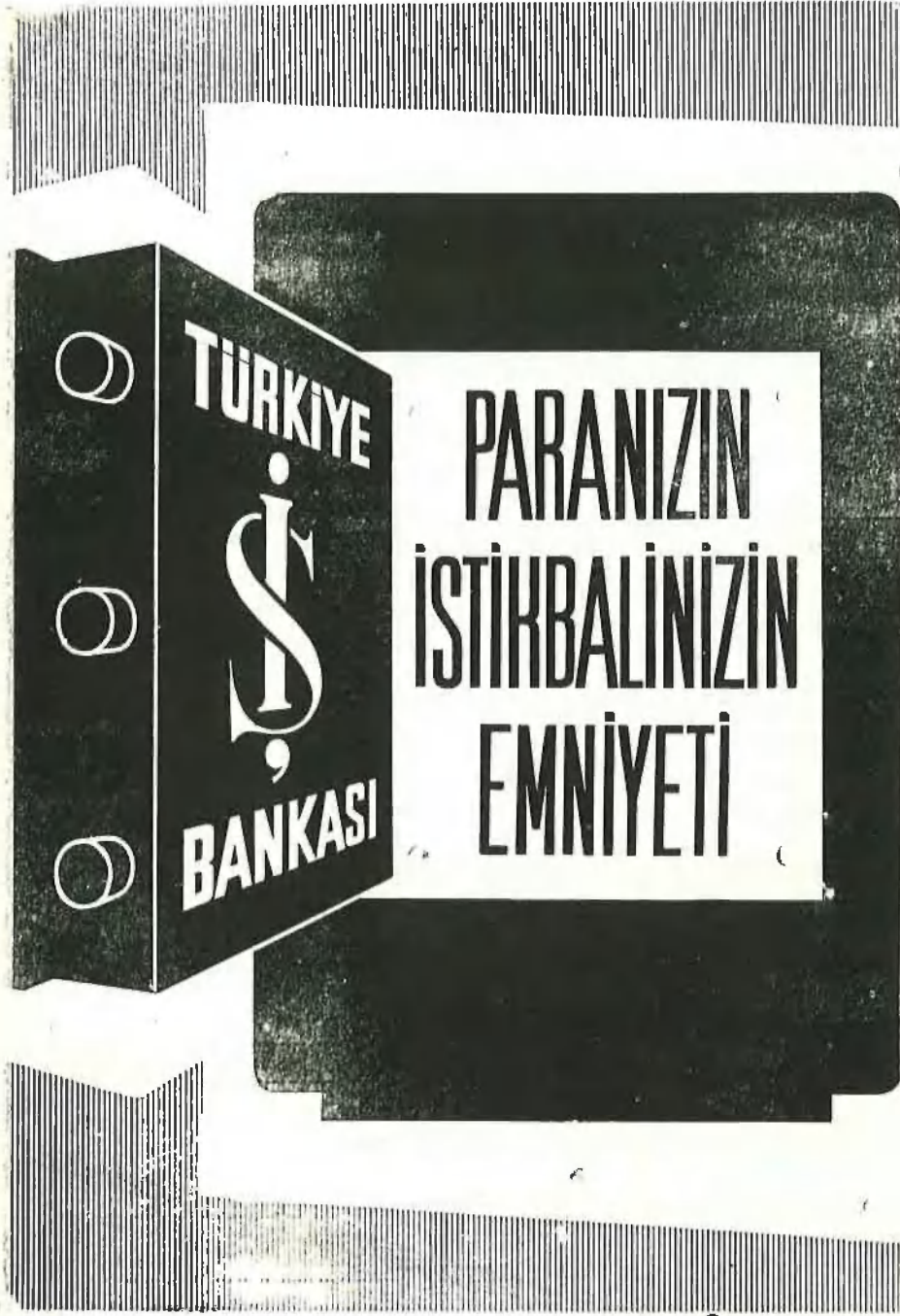
BALIK VE BALIKÇILIK

(FISH and FISHERY)
Foundation : 1953

VOL. XV No. 2	MARCH - APRIL 1967	ET ve BALIK KURUMU G. M. İSTANBUL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ BEŞİKTAŞ - İSTANBUL	EDITOR S. ATTİLA
--------------------------------	---	---	-----------------------------------

C O N T E N T S

	Page
SHRİMPs (PART I)	1
The available commercially important shrimps and prawn species in the Turkish waters are given with few biological data and distributinon.	
THE SHARKS AND RAYS IN THE WORLD SEAS (PART I)	9
Preface.	
ECONOMY ON TURKİSH FISHING	14
The writer explains about the Turkish waters presently not utilized properly and about benefits of favourable fishing for the Turkish economy after the issuing of Law on Sea Products.	
ANCHOVY FISHING IN THE EASTERN BLACK SEA AREA	18
FISH MEAL PRODUCTION (PART II)	19
WORLD FISHING NEWS	25

Şekerbank'ın ikramiyesi 170.000.— lira artarak 1.370.000.— liraya yükselmiştir.

Şekerbank şube adedini yeniden açılacak 15 şube ile 68'e yükseltmektedir.

Şekerbank'ın 1966 mevduatı % 44,5 artmıştır.

Şekerbank defter ve benzeri masraflardan yaptığı tasarrufla 11 okul yaptırmış bu senede 8 okul yaptırmak suretiyle 3000 köy çocuğuna okuma imkânı vermiştir.

Şekerbank'ın 1.370.000.— liralık ikramiye keşidesine ve okul hizmetine mutlâka katılmız.

Vâdeli her 50.—, vâdesiz her 100.— liraya bir kur'a numarası.

ŞEKERBANK

VİTA'yı çok seviyor...

VİTA'nın tadı o kadar nefis ki, VİTA ile pişen bir yemekten daha lezzetli bir şey olabilir mi!

VİTA, kalorisi bol ve kuvvet sağlayan bir gıdadır.

VİTA hafiftir, mideyi yormaz, çünkü fevkalâde sâf ve asiditesi az olan nebatî yağlarla imâl edilir.

GRAFIKA

VİTA sayesinde
kocanız yemekleri
çok kolay hazmeder.
Keyfi yerinde
olur.

**yemegin lezzeti
midenin dostudur.**

BAŞAK SİGORTA A.Ş.

Türkiyede Sermayesi ve Teşkilâtı En Büyük Sigorta Şirketi

Sermayesi : 3.000.000

YANGIN — NAKLİYAT — HAYAT — KASKO — TRAFİK
FERDİ VE KOLLEKTİF KAZA — HIRSIZLIK
CAM KIRILMASI — UMUMİ MES'ULİYET
SİGORTALARI

Cabuk Is — Kolay Ödeme

TÜRKİYENİN HER TARAFINDA

T. C. ZİRAAT BANKALARI,
EMNİYET SANDIKLARI ve
TURİZM BANKASI

ACENTELERİDİR

Telefon: 471648 - 478354 - 470727 - 475676

EBK 9/1967

ET ve BALIK KURUMU

TELGRAF : ETBALIK ETBALIK BEŞİKTAŞ
TELEFON : 11 60 00 47 51 98

ANKARA

İSTANBUL

ET VE BALIK KURUMU, YURT İÇİ VE YURT DIŞI PİYASALARA TAZE VE DONMUŞ ET, DERİ, BAĞIRSAK, ET YAĞLARI, ET MAMÜLLERİ, DİĞER HAYVANI ÜRÜNLER İLE BALIK, BALIKUNU VE BALIK YAĞI ARZETMEKTEDİR. AYRICA FRİGORİFİK NAKLİYE GEMİLERİNİ İÇ VE DIŞ SEFERLER İÇİN KİRAYA VERMEKTEDİR. ET VE DİĞER ÜRÜNLER İÇİN ANKARA: BALIK, BALIKUNU, BALIKYAĞI VE GEMİLER İÇİN İSTANBUL ADRESİNE MÜRACAAT EDİLMELİDİR.

ET VE BALIK KURUMU OFFERS FRESH AND FROZEN MEAT, HIDES AND SKINS, SHEEP AND BEEF CASINGS, FATS, MEAT PRODUCTS AND OTHER ANIMAL BY PRODUCTS; ALSO FISH, FISH MEAL AND FISH OIL, TO THE DOMESTIC AND FOREIGN MARKETS. IN ADDITION REFRIGERATED VESSELS ARE CHARTERED FOR CARRYING CARGO TO TURKISH AND FOREIGN PORTS FOR MEAT AND OTHER PRODUCTS PLEASE CONTACT OUR ANKARA HEAD OFFICE, FOR FISH, FISH MEAL, FISH OIL AND VESSELS OUR ISTANBUL ADDRESS MUST BE CONTACTED.

EBK 10/1967

YAYLACIK MATBAASI

İstanbul

F. : 250 kuruş